

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Den danske arbejdsmiljølov indeholder en række bestemmelser, som skal sikre de ansattes sundhed og sikkerhed og beskytte mod farlige stoffer og materialer. Loven har medført, at ansatte med deres organisationer i ryggen har kunnet lægge pres på arbejdsgivere for at udskifte farlige stoffer og materialer med mindre farlige.

Imidlertid er der kun sket arbejdsmiljømæssige landvindinger på et enkelt kemisk område, nemlig færre hjerneskader som følge af organiske opløsningsmidler. Bortset herfra er der tale om status quo eller direkte forringelser inden for det kemiske arbejdsmiljø.

Et sikkert og sundt arbejdsmiljø er ikke nogen menneskeret i Danmark, og som foregangsland er Danmark sejlet langt agterud.

Det skorter ikke på positive forskningsresultater om substitution af farlige stoffer, f.eks. udskiftning af kemiske stoffer, der forårsager kræft, reproduktionsskader, allergi og hjerneskader. Alligevel anvendes stadig de mest sundhedsfarlige stoffer som trichlorethylen til affedtning, kvartssand til sandblæsning samt nikkel og chromat i den galvaniske branche.

Den eksisterende epoxy-bekendtgørelse om substitution af epoxy, polyurethan og umættede acrylater er erfaringsmæssigt helt utilstrækkelig.

Arbejdstilsynet har stadig ikke publiceret sin samling af substitutionseksempler indsamlet siden 1987, og tilsynet har kun ressourcer til at besøge virksomhederne hvert 5. år.

Selv om planen "Rent arbejdsmiljø 2005" nu har eksisteret i 4 år, er der kun sket strukturændringer på området. Således er der med virkning fra i år indført branchearbejdsmiljøråd og oprettet et arbejdsmiljøklagenævn.

Hovedproblemet er imidlertid, at de ansattes reelle muligheder for at presse arbejdsmiljømæssige forbedringer igennem på det kemiske område er uændrede.

Den statslige indsats

Tidligere blev den kemiske arbejdsmiljøindsats suppleret med en generel statslig indsats over for de kemiske stoffer i vor hverdag. En indsats, som tog afsæt i forsigtighedsprincippet, dvs. hvor mistanken om en skadelig effekt alene var nok til at indføre et forbud mod stoffet/materialet.

Efter indførelsen af det indre marked i EU er denne indsats imidlertid blevet svækket, fordi staten ikke i samme omfang som tidligere har beføjelser til på egen hånd at regulere udbredelsen og forbruget af farlige og uønskede stoffer og materialer. Den statslige indsats for at udfase og afvikle farlige og uønskede stoffer og materialer koncentrerer sig i stadig højere grad om at styrke EU-indsatsen herfor, hvilket har vist sig at være en overordentlig langsommelig og besværlig proces.

I praksis har regeringen i (misforstået) respekt over for EU lammet sin egen nationale indsats over for kemien i dagligdagen. Forbud er blevet erstattet af frivillige aftaler på industriens og ikke sundhedens og miljøets præmisser.

De ansattes muligheder skal styrkes

Der er derfor behov for at styrke den nationale indsats ude på arbejdspladserne. Der er behov for at give de ansatte og deres faglige organisationer bedre kort på hånden i den daglige kamp for at få udfaset farlige stoffer og materialer.

Forbruget af farlige stoffer og materialer på de danske arbejdspladser er stort og voksende trods en arbejdsmiljølov, som på papiret giver de ansatte ret til at kræve farlige stoffer og materialer erstattet med noget andet. Lovens såkaldte substitutionsret er imidlertid svag og fyldt med huller på grund af dispensationsmuligheder og vage formuleringer og har været afhængig af en tilhørende statslig indsats, som ikke findes længere. Der er derfor behov for at styrke arbejdsmiljølovens bestemmelser, hvad angår lovens indgrebsmuligheder over for de farlige stoffer og materialer.

Dette lovforslag er et bud herpå. Lovforslaget skal ses som en invitation til regeringen og Folketinget om